

MUTRIKUNO MEHR-ALDIZKARIA
2014ko azaroak 144. zenb.

MUTRIKUN
EUSKARA GAIXO
HELDUEN
KALE-ERABILERAN

KALAPUTXI

Zer egin
dezaket
zelorik ez
sentitzeko?

Beste
etorkin
batzuk
gure
artean

*Izaskun
Egurbide*

*bokazioa
eta lana
bateratuta
daudenean*

BASERRITARREN
ELKARTEKO
KIDEAK
KEZKATURIK

TALAIXERUA,
ONDARRUTARRAK
ETA
BALANTXORIXAK

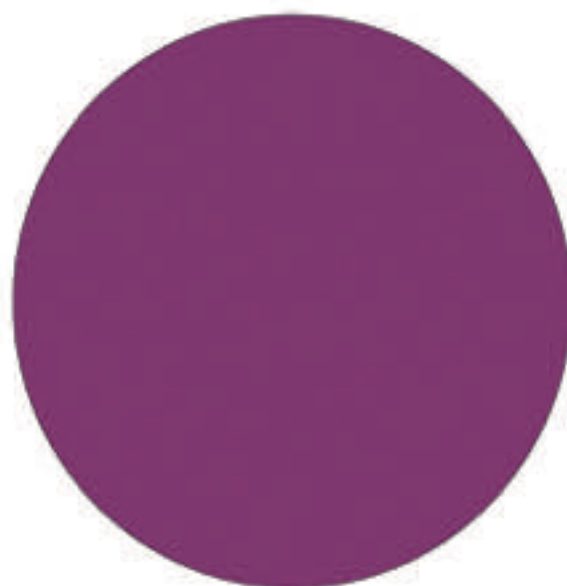
Aliprox

Zure marka

liderra den Talde baten babesarekin

*gure bezeroengandik
beti hurbil*

EMAKUMEENGANAKO INDARKERIARI EZ!

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Gizartia	10
Karenka	12
Lapazorrikeixak	14
Auzoz auzo	16
Aisialdia	18
Hezkuntza	19
Zorion agurrak	20
Argazki zaharrak	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 behea - 20830 Mutriku.

Telefona

635 748 393

e-maila

kalaputxi@topagunea.com

kalaputxi2001@gmail.com

Bloga

kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea

Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Larrañaga,
IXA sexualitate eskola, Txantxangorri.

Tirada

2.200 ale

Lege Gordailua

SS-787/01

ISSN

1579-4792

Inprimategia

EUSKALINPRI. Deba

Banaketa

Kalaputxi

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara

iritzixa

AURTEN ERE EUSKO JAURLARITZAREN DIRU-LAGUNTZARIK EZ

Askotan egitasmoak antolatzen dira etor daitezkeen diru-laguntzen arabera, eta diru-laguntzak erabakitzen du asmoa aurrera atera ala atzera geratu.

Kalaputxi herri-aldizkaria argitaratzen hasi ginenean, orain dela hamahiru urte, egitasmoa bideragarria izan zedin publizitatekin egin litezkeen sarrerez gain, Udalaren, Foru Aldundiaren eta Eusko Jaurlaritzaren diru-laguntzak egon beharko zirela aurreikusi zen, erakunde horietatik guztietako diruak aldizkariaren aurrekontuaren %40 inoiz gainditu gabe.

Urte hauetan guztietan horrela jokatu da, urtearen arabera erakundeetatik diru gehiago edo gutxiago etorrita. Zorionez, herriko establezimenduek Kalaputxin izan duten konfiantzari esker, publizitatekin lortutako diruak beti eman dio aldizkariari egitasmoari eutsi ahal izateko gaitasuna. Okerrago ibili garen urteetan, gainera, Argazki zaharren liburua edota Egutegia argitaratu genituen une haietan falta genuen dirua lortu ahal izateko. Horietan ere, herritarren erantzuna bikaina izan zen eta Kalaputxik bere bidean jarraitu ahal izan du.

Erakundeen diru-laguntza gurea bezalako aldizkari txiki batentzat garrantzitsua izanik, iaz Eusko Jaurlaritzak diru banaketarako irizpideak zorrotzu zituen eta ondorioz Kalaputxi diru-laguntzarik gabe geratu zen.

Aurten ere, Jaurlaritzak zorrotzasunarekin jarraitu du eta deialdira aurkeztutako 44 hedabideetatik bakarra geratu da diru-laguntza gabe, Kalaputxi. Arrazoia, balorazioan emandako puntuazioaren arabera (100etik 16,07) 1.700 euro dagokigula, eta deialdian ezartzen dela 2.000 euro azpiko laguntzarik ez dela emango. Ba, eman ez diguten diru horrek hilabete bateko aldizkariaren inprenta gastua ordaintzeko balioko luke. Horixe ere opa ez?

Arrazoi bila jardunda, aldizkariaren aurrekontua handiagoa izan balitz (soldatapeko langileak balitu, aldizkaria koloretan inprimituko balitz, orrialde gehiago balitu...) akaso diru laguntza izango genuke... Auskalo!

Baina gure helburua beste bat izan da, ahalik eta merkeen editatzea hain zuzen. Eta horri begira jardun dugu azken urteetan, aurrekontua ia erdira ekarrita. Egindako ahalegina handia izanda, helburuei eutsiz aurrera jarraitzeko, baina saria: Kalaputxiri xentimorik ez.

Txikia eta merkea zara Kalaputxi. Dirulaguntzarik ez ematea erabaki dutenentzako merkeegia, 1.700 euroak huskeria izango dira akaso... Eta herrigintza, auzolana, borondatea ez daude modan, ez dute punturik ematen.

Ba, eskerrik asko Kalaputxiren bidean beste oztopo bat gehiago jartzearen. Guk gure aldetik, zuen laguntzarik gabe, herritarrekin daukagun konpromisoa betetzen saiatuko gara orain artean bezala. *Pozikibity* egon beharko dugu gainera!

Karenka Komunikazio Elkarte

telefonoak

Medikuak, anbulantziak, botikak

Larrialdiak	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00

Zaintzako botikak:

Otxagabia (Mutriku)	943 19 50 26 / 689 58 57 59
Apraiz (Mutriku)	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Zalduegi (Deba)	669 26 22 01
Burgoa (Deba)	667 33 88 90
Etxeberría (Elgoibar)	943 74 01 40
Garitaonandia (Elgoibar)	943 74 11 77
Yudego (Elgoibar)	943 74 12 93
Barrenetxea-Etxeberría (Elgoibar)	943 74 12 77

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Turismo bulegoa	943 60 33 78
Bake Epaitegia	943 60 70 49
Kiroldedia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz Frontoia	943 60 41 91
Ur partzuergoa	902 30 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Anai Arte	943 60 34 10

Irakaskuntza

Goizeko Izarra ikastola	943 60 36 75
San Miguel ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko Institutua	943 60 35 45
Udal euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika eskola	943 60 37 80
Haur eskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

Ansola Taxia	638 672 383
Anton Taxia	666 221 999
Xabi Taxia	656 289 026
Pesa autobusak	902 10 12 10
Eusko Trenbideak	902 54 32 10
Loiuko aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
Bikario etxea	943 60 39 88
Sta Katalina eliza	943 60 34 42
Kofradia	943 60 32 00
Posta zerbitzua	943 60 30 44

ordutegiak

Autobusak

MUTRIKUTIK → DONOSTIARA

Astegunak	7:00 / 10:00 / 13:30 / 19:30
Zapatuak	10:00 / 16:30
Jai egunak	10:00 / 19:30

DONOSTIATIK → MUTRIKURA

Astegunak	8:00 / 11:30 / 14:30 / 20:30
Zapatuak	11:30 / 19:30
Jai egunak	11:30 / 20:30

MUTRIKUTIK → BILBORA

ASTEGUNETAN GOIKO ERROTONDATIK

06:25 / 07:25 / 15:25

BILBOTIK → MUTRIKURA

14:10 / 18:10 / 20:10

MUTRIKUTIK → DEBA - MALLABIA

Astegunetan: 7:15etik 21:15era orduro.

Jai egunetan: 8:15etik 21:15era orduro.

MUTRIKUTIK → ONDARROARA

Astegunetan: 6:55etik 20:55era, orduro.

Jai egunetan: 7:55etik 20:55era orduro.

Trenak

Orduro ateratzen dira adierazitako ordu tartean.

DEBA → DONOSTIA → DEBA

Debatik	6:44 – 7:44 - ... - 21:44
Donostiatik	5:47 – 6:47 - ... - 20:47
Zapatu / jai egunetan	8:44etan hasita.

DEBA → BILBO → DEBA

Debatik	6:43 – 7:43 - ... - 20:43
Bilbotik	6:00 – 7:00 - ... - 20:00
Zapatu / jai egunetan	8:43etan hasita.

DEBA → EIBAR → DEBA

Debatik	6:43 – 7:43 - ... - 21:43
Zapatu / Jai egunetan,	8:43etan hasiko da
Eibartik	6:13 – 7:13 - ... - 21:13
Zapatu / Jai egunetan,	8:13etan hasiko da

EMAKUMEEN AURKAKO IDARKERIAREN KONTRAKO EGUNA: AZAROAK 25

Urte anitz dira feminista taldeak emakumeok egu-nero pairatzen ditugun indarkerien aurrean lanean dihardutela. Talde hauek egin duten lana oso garrantzitsua izan da historian zehar emakumearen egoera zein den azaldu eta beraien eskubideen alde lan egin duelako etengabe.

Hala ere, tamalez oraindik erronka asko ditugu gainditzeko indarkeria kasuak uneoro jasaten baitira. Aldizkarietan, telebistan, publizitatean, etxean, kalean, klasean, lanean etab. indarkeria fisiko, sinboliko, berbal ugari ikus eta bizitzen ditugu eta indarkeria guzti horiekin amaitzeko oraindik ere lan ugari egin behar da gizarteko esparru ezberdinetan.

Mutriku herria aztertuz, hemen ere beste leku guztietan bezalaxe, indarkeria kasu ezberdinak ema-

ten dira eta orain dela gutxi, indarkeria kasu bat gertatu zen leku publiko batean. Orain arte, ez dugu leku publikoetan emakumearenganako indarkeria kasu askorik ikusi baina mota honetako indarkeriak ugaritzen ari dira eta horren aurrean emakume eta pertsona oro batu eta borrokatzea ezinbestekoa da, gizarte justuagoa eraiki nahi bada.

Azaroak 25 ere, jada gainean da eta Mutrikuko emakumeak abixan taldetik egitarau oparoa antolatu dugu indarkeriaren inguruan hausnartu eta horren alde lan egiten hasteko eta jarraitzeko.

Beraz, ekintza ezberdinak burutuko dira herrian eta herriko pertsona guztiei dei egiten diegu gurekin batera egitarau horretako ekintzetan parte hartze-
ra. Denon artean lortuko dugu, gora borroka feminista!!!

Mutrikuko Emakumeak Abixan

Kalaputxi irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Datozen ordenean eta espazioak eskaintzen duen aukeraren barruan, moztu edo hurrengo hilerako laga dezakegu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira: Kalaputxi, Barrenkalea 12 behe, 20830 Mutriku edo internet bidez bidaltzeko: kalaputxi2001@gmail.com edo kalaputxi@topagunea.com

HAMAIIKA AMETS HAMAIIKA URRATS

Euskal komunitatearen eta euskal kulturaren interneteko domeinu propioa da .eus

Katalunia .cat-ek identifikatzen duen bezela, .eus-ek gure komunitatea identifikatzeko balio du: unibertsitatea.eus, udala.eus, hedabidea.eus, profesionala.eus, norbanakoa.eus, enpresa.eus...

- Azaroan, norbanakoak, elkarteak, erakundeak, enpresak izena emateko epea zabalik. Orain aurretasunaren arabera aukeratuko da. Zeure izena bermatu nahi izanez gero, lehenbailehen izena ematea komeni da.
- Abenduaren 3tik aurrera, zuzenean erosi eta aktibatzen da, edozeinek eskatu ahal du.

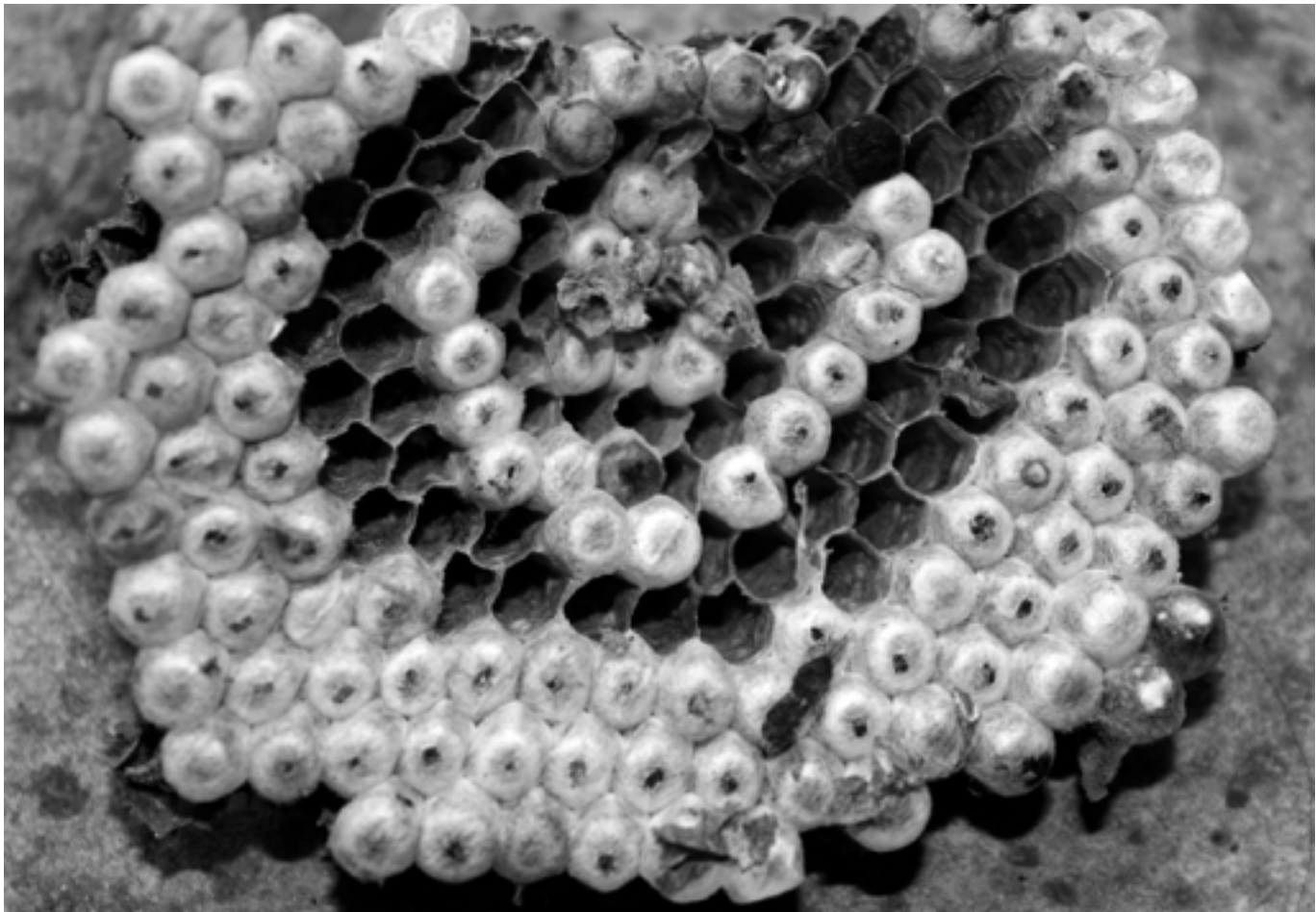
Zabaldu mezua eta erregistratu!

www.domeinuak.eus

Azalpenak, BIDEOA:

<http://www.eitb.com/eu/bideoak/oso/2321896/bideoa-puntueus-euskararen-domeinu-propioa-da--iratxe-esnaola--eus/>

eus

BESTE ETORKIN BATZUK GURE ARTEAN

Egun epel eta eguzkitsuetan oso gertu izan ditugu: aurki, ordea, Asiako liztor beltza izenez ezagutzen den espezie etorkinak bere habia utzi eta lurpean ezkutatuko da; negua babesean pasatzeko asmoz. Espezie hori gehiago eza-gutzeko xedez, Debabarreneko Landa Garapen Elkartera jo dugu.

Asiako etorkina

Europar espezie inbasoretzat jotzen da *Vespa velutina* edo Asiako liztorra izenez ezagutzen dugun espeziea; erlauntzak erasotzeaz gain,

hego-mendebaldeko Europar kalteak eta alarma egoera sortu du. Jatorria Txinan duen espeziea da, gorputza beltza du eta liztorra izateko nahiko handia da: 30 milimetro inguruko luzera dauka. Guk ezaguna dugun erle arrunta (*Apis mellifera*) baino hiru aldiz handiagoa da. Kolore beltzekoa, eta sabelaldeko segmentuen tarteak horiak ditu. Hanken muturrak ere hori kolorekoak, burua eta toraxa, ordea, beltz kolorekoak.

Lau bat urte gure artean

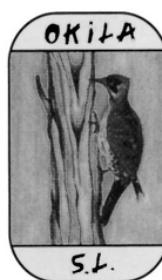
Zenbait urtez Ipar Euskal Herrian izan arren, lehendabizikoz hegoaldean 2010an aurkitu zuten; hain zuzen ere Irunen. Bertan, Gipuzkoako Erlezainen Elkarteak eta Neiker-Tecnalia erakundeak espezipen batzuk topatu zituzten. Debabarrena eskualdean, aldiz, 2012an agertu zen lehenengo habia. 2013an, lehen aldiz, Mutrikun azaldu ziren eta aurtengo urtean hainbat izan dira agertu diren habiak; guztira momentuz hogeita bi habia.

AZKENETXE jatetxea

Sagardotegi menua (urte osoan)
Razioak
Eguneko menua
Asteburuko menua
Ospakizunak (Ezkontzak,
famili-bazkariak, kintadak...)

Kalbario gaina - Mutriku - Tel.: 943 60 41 77 - 648 756 576 azkenetxemutriku@gmail.com

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku

Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

Habiak egiteko prozesua

Lehenengo habiak, martxotik apirilera, bitarte horretan egiten dituzte. Tamainaz txikiak dira eta babesean egiten dituzte; teilatuetan, aterpeetan, almazenetan eta abar. Kasu horietan habiak kentzea ez da nahikoa, erreginak hil behar dira.

Maiatza eta ekainetik aurrera, lehen habiak utzi eta behin betiko habiak egiten dituzte; liztor erreginak eta langileak izaten dira bertan.

Tamaina handiena, ordea, iraila eta urrian izaten dute, eta madariaren itxura hartzen du habiak. Hain zuzen ere, bi mila liztor eta sei mila larba eta arrautza eduki ditzake.

Negua heltzen hasten denean, azaroa eta Abendua bitarte horretan, habiak hutsik gelditzen dira; liztorrak lurperatu egiten baitira negua pasatzeko.

Kalteak eta ondorioak

Argi dago gure artean kezka sortu dutela; alde batetik, ziztada jaso eta horrek eragin dezakeen ondorioengatik. Bestaldetik, nekazaritzan, erlezaintzan eta ingurumenean ekar ditzakeen kalteenatik. Nekazaritzan adibidez, ondutako frutak hozkatu eta hondatzen dituzte eta zuhaitzen polinizazioan ere gabeziak ager daitezke. Ingurumenean, berriz, harrapakari edo predatzaile handia denez, xomorro espezie asko arriskuan jarri ditu.

Erlezaintzan, ondorioak nabarmenak izan dira. Bertako erlearen populazioa gutxitu egin da, ondorioz, ezti produkzioa ere nabarmen jaitsi da.

Nola jokatu Asiako liztorraren aurrean

Debabarrena eskualdean lokalizatzen diren habien suntsiketaren ardura Debemenek du. Herritarrek habia bat ikusten dutenean, udalean eman behar dute horren berri eta udalak Debemeneri jakinaraziko dio. Egoerari aurre egiteko, bertako bi langilek prestakuntza berezia jaso dute; produktuen erabilerara egokia egiteko eta habien suntsiketa nola egin ikasteko. Horrez gain, langileek babesteko ekipoa jantzi behar izaten dute; liztorren erasoak ekiditeko. Ondoren, pertika edo hodi teleskopikoarekin pozoia isurtzen dute kabi barrura; habian zulo txiki bat eginez, edota habiak berak duen sarreratik. Ia kasu gehienetan liztorrak berehala hiltzen dira eta habia hutsik gelditzen denean deuseztatu egiten da.

MATRIKULA ZABALIK!

Edozein zalantza argitzeko
Haurreskolara
deitu:

943 60 41 19

Mutrikuko

HAURRESKOLA

JARRI-TOKI Jatetxea

- Egunko menua eta karta
- Familia giroko bazkariak
- Enpresa bazkariak
- Ezkontza, bataio, Jaunartze...

Tel. 943 60 32 39 MUTRIKU

Argazkia: Buceo Euskadi

Balea xibarta baten bisita izan dute mutrikuarrek

Balea xibarta batekin topo egin zuten Buceo Euskadikoek itsasoan. Mutrikun ez ezik, Hondarribian eta Hendaian ere ikusi dute mota horretako balea, baina ez daude ziur balea bera zen ala ez. Adituek diotenez ez da ohikoa mota horretako balea bat inguruotan ikustea, baina izan dira aurrekariak. 2012an, espezie horretako zetazeo bat Bizkaiko kostaldean ikus ahal izan zuten.

Atxukaleko koadroa

hondatzen ari direla salatu dute Arte Lagunak taldekoek

Udaberrian Atxukale azpian jarritako koadroak jasan dituen erasoen aurrean kexa agertu nahi izan dute Arte Lagunak taldekoek. "Ardatz izenarekin behin eta berriz koadroaren gainean sinatzen hasi ziren lehendabizi. Orain, berriz, su eman diote zenbait zatitan", azaldu dute. Arte Lagunak taldeak "Mutrikuko txokoak txukundu beharra" dagoela uste du. Hori dela eta, Ardatz sinatzen duenari beraiekin hitz egiteko gonbitea luzatzen diote. "Zabielen batzen gara. Etorri".

Otsaileko denboralearen kalteak konpontzen hasi dira

Eusko Jaurlaritzako Garraio Azpiegituren zuzendaritza otsaileko denboraleak dike berrirako bidean zehar eragindako kalteak konpontzen hasi zen azaroaren hasieran. Eguraldia lagun, bost astetan amaitzeko asmoa agertu du obra arduradunak. Lanak Construcciones Campezo enpresaren esku daude, eta 200 mila euroko aurrekontua daukate.

Camping
Galdona

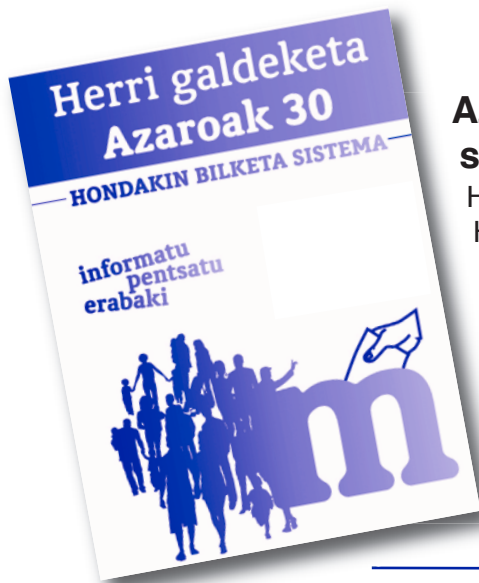
JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

Pol. ANTZOMENDI - Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuautoak@hotmail.com

Azaroaren 30ean hondakinak batzeko sistema aukeratuko dute mutrikuarrek

Hondakinak biltzeko sistema hobetu eta birziklatze-tasa handitzea. Horiek dira hondakin sistema alda-tzeko erabakiaren atzean dauden arrazoiak. Sistema berria aukeratuko dutenak, baina, herritarrek izango dira. Bi sistemaren artean erabaki beharko dute: edukontzien bidezko bilketa sistema edo bilketa sistema mistoa. "Informazio guztia etxera bidaliko zaie herritarrei, edota Udaleko webgunean kontsulta dezakete". Bozkatzeko ere bi aukera edukiko dituzte: azaroaren 30ean, 09:00etatik 20:00etara, Zabielen; edota hilaren 24tik 28ra, 10:00etatik 15:00etara, udaletxean.

Samikollan uraren presioaren arazoa konpontzeko lanean ari dira

Samikollarako bide berrian urarentzako hoditeria sartzen ari dira. Obra horrekin Samikollan uraren presioarekin arazoa izaten jarraitzen zuten etxebizitzetara arazoa konpontzeko diete. "Herritarrek Udalari egindako eskaeren artean zegoen, eta Ur Kontsultazioarekin hitzarmena berritzean, beste zenbait gauzen artean hori egiteko eskatu genien", aitatu du gobernazioburu Joxean Agirregomezkortak.

Lokal hutsen datu-basea osatu nahi du Udalak

Mutrikuko lokal hutsen inguruko informazio osatua eskuratu nahi du Udalak, lokal beharrean dauden ekintzaileei laguntzeko eta merkataritzari bultzada bat emateko. Azterketarekin, herrian alokatzeko edo saltzeko dauden lokalek ze ezaugarri dituzten, zein egoeratan dauden eta ze erabilerearako egokiak izan daitezkeen jakin nahi dute. Datu-basea sortzeaz gain, herrian dauden hutsuneak ere ezagutu nahi dituzte. Azterketa lkei izeneko enpresaren esku dago, eta haiek jarriko dira lokal jabeekin harremanetan. Lokal jabeek turismo bulegora hurbiltzeko aukera ere badute gai horren inguruan hitz egitera.

Angelman sindromea dutenei laguntzeko bigarren eskuko azoka dago Goiko plazan

Azaroaren 14tik bigarren eskuko gauzen azoka zabalik dago, Goiko plaza 3an (Misioetako lokala). Azokako gauza guztiak herritarrek emandako gauzak dira, eta haiek salduta biltzen dena Angelman sindromea dutenei laguntzeko izango da. Azoka hilaren 30era bitartean egongo da zabalik, 16:30etik 20:00etara.

Edari biltegia

Inarrairaege

Tel./faxa: 943603938 · Etxekoa: 943603893 · Sakelekua: 609413306 · "Mendi azpi" · 20830 MUTRIKU

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

MUTRIKUN EUSKARA GAIXO, HELDUEN KALE-ERABILERAN

Mutriku oso euskalduna dela baieztatzea ohikoa dugu. 2011ko datuak diote herritarren hizkuntza-gaitasuna %80,7 dela, baina Udaleko Euskara Batzordean kezka zuten hori kalean hala islatzen ote zen. Hori dela-eta Soziolinguistika Klusterrari eskatu zioten erabileraren kale-neurketa bat egiteko. Neurketa hori igaro den ekainaren 4 eta 15 bitartean egin zen eta emaitzak dio, Mutrikuarron %67,1ek erabiltzen dugula euskara gure kaleko harremanetan. Hona hemen beste zehaztasunak.

Nola egin den

– Neurraldiak

2014ko ekainak 4, asteazkena, 10:00etatik 12:00etara eta 17:00etatik 19:00etara.

2014ko ekainak 7, larunbata, 11:00etatik 13:00era eta 19:00etatik 21:00etara.

2014ko ekainak 15, igandea, 11:00etatik 13:00era.

– Ibilbideak

1.Ibilbidea: Goialdea, Jose Mª Altzibar etorbidia, Madalena auzoa eta Eulogio Ulazia plaza.

2.Ibilbidea: Erdialdea, Goiko Plaza, Erdiko kalea, Beheko Plaza, Barrenkale eta Zubiaga plaza.

3.Ibilbidea: Behealdea-1, Samikoila ibilbidea

eta Atxukalea.

4.Ibilbidea: Behealdea-2, Hondartza ingurua eta Moilako pasealekua.

– Metodologia

Mutrikun egindako Hizkuntza-erabileraren Neurketaren oinarri metodologikoa Euskal Herri mailan egiten den neurketan garaturikoa da, baina kasu honetan herriko berezitasunetara egokituta.

Neurtzen dena, norbanakoaren hizkuntza baino, taldeko elkarrizketa-hizkuntza da. Elkarriketak dira behatzen eta zenbatzen direnak, eta beti dira bi lagun edo gehiagoren artekoak (nahiz eta hainbatetan bakarrarena entzun, telefonoz ari direnean bezala).

– Unibertsoa

Behatu den elkarrizketa kopurua 1.935ekoa izan da, eta elkarrizketa horietan 5.173 solaskide zenbatu dira.

– Fitxak

Jaso diren datuak honela biltzen dira:

-Emakumezkoa / Gizonezkoa.

-Hizkuntza: Euskara / Gaztelera / Besterik.

-Adina: Haurrak (2-14 urte), Gazteak (15-24 urte), Helduak (24-64 urte), Adinekoak (65-...).

-Bestea: Haurrak hitz egiten duten ala ez.

Emaitzak

HAMAR ELAKARRIZKETATIK IA ZAZPI EUSKARAZ

	Kopurua	%
Euskaraz	3.472	67,1
Gaztelaniaz	1.558	30,1
Beste hizkuntzetan	143	2,8
Guztira:	5.173	100

SEXUAREN ARABERA

	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Euskaraz	% 67,2	% 67,0
Gaztelaniaz	% 31,0	% 29,3
Beste hizkuntzetan	% 1,8	% 3,7

ADINAREN ARABERA

	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
Euskaraz	% 83,6	% 83,3	% 58,3	% 65,2
Gaztelaniaz	% 15,0	% 15,3	% 37,7	% 33,0
Beste hizkuntzetan	% 2,8	% 1,4	% 4,0	% 1,8

HIZKUNTZA-GAITASUNA ADINAREN ARABERA

	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
Euskaldunak	% 88,7	% 90,4	% 77,7	% 81,1
la euskaldunak	% 8,5	% 2,7	% 13,4	% 7,4
Erdaldunak	% 2,8	% 6,9	% 8,9	% 11,6

ERABILERA SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA

	Haurrak bakarrik	Nagusiak bakarrik	Haurrak eta nagusiak nahasian	Nagusia hitz egiten	Haurra hitz egiten
Euskaraz	% 84,5	% 58,2	% 80,1	% 78,9	% 81,0
Gaztelaniaz	% 15,0	% 38,5	% 17,3	% 18,8	% 16,3
Beste hizkuntzetan	---	% 3,3	% 2,6	% 1,0	% 2,8

EUSKARAREN ERABILERA NEURKETA-IBILBIDEAREN ARABERA

Goialdea	% 75
Erdialdea	% 69,1
Behealdea 1	% 68,8
Behealdea 2	% 55,9

Ondorioak

Tauletan jaso duguna laburbiltzeko esan deza-
keguna da, kezka sortu duela helduen arteko
erabilera mailak: %58,1, eta pozik jaso dela
haur eta gazteen erabilera maila: %83,6 eta
%83,3. Nahikotzat hartu al dezakegu emaitza
horiek? Mantenduko ote da haur eta gazte
horien erabilera heldutasunera iristean? Zerk
eragin dezake jaitsiera hori? Mutrikuko euska-
raren kale-erabilera beste herri batzuen maila-

koa da, Oñati eta Azkoitiko adibidez, baina
nabarmen jaisten da beste batzuegandik,
hala nola, Azpeitia, Zestoa eta alboan dugun
Ondarroatik.

Datuak eskuan hobekuntza bidean lanean jar-
tzeko asmoa dute *Bai Txo!* euskara elkarteak
eta Udalak, eta dei egiten dute horretan jardun
nahi duten guztiei, zergatiak adostera heldu
eta ekintza planak aurrera eramateko.

IZASKUN EGURBIDE

*bokazioa eta lana
bateratuta daudenean*

Mediku lanean aritu da iaz arte. Egun jubilatuta dago. Donostian bizi den mutrikuarra gutxienez astean behin gure artean da. Mendizalea, musika zalea, lagun artean gozatzen dakiena.

Garai haietako langile familia baten alaba...

Garai haietan ez zen normala batxilerra egitea eta gutxiago unibertsitatera joatea, batez ere famili xumeen artean. Horregatik azaldu nahi nuke nolatan ailegatu nintzen sendagile izatera. Zortzi senideko laugarrena nintzen eta 10 urte nituen ama hil zenean, tifusak jota garai hartako jendea gogoratuko den bezala; aita alargun gelditu zen 8 seme-alabekin. Alaba zaharrenak 15 urte zituen eta, txikienak, mutilak, urte eta erdi.

Nire aitaren anaia, osaba Antonio eta izeba Juanita, Venezuelan bizi ziren, eta gu laguntzeko prest azaldu ziren. Beren nahia gutako bi hara joatea zen, Venezuelara. Gure aita berriz ez zuen nahi izan, osasuna eta lana zeukan bitartean gu denok berarekin nahi zituela esan zion osabari. Horren aurrean osaba-izebak erabaki zuten bi umeren ikasketak euren kargu hartzea. Aitak horri ez zion ezetzik esan, berak ezin zuelako. Hartara, Andres eta ni ikasten hasi ginen Donostian barneko ikasle moduan. Nik hamaika urte nituen, eta Andresek zortzi. Niri ikastea gustatu eta aurrera egin nuen, Andresek berriz, utzi egin zuen. Bekak ere lortu nituen eta aurrera.

Venezuelan berriz, kontuak okertu egin ziren eta gure diru iturria bukatu egin zen. Ordurako aitaren ekonomia ere errekupekatzen ari zen seme-alaba zaharrenek laguntzarekin. Batxilerra bukatuta, unibertsitateko bidea hartu nuen berak nahi izan zuelako bukatu bere anaiak hasitako proiektua. Gure aita farmazia

karrera ikastea nahi zuen baina nik garbi neukan nire urratsak medikuntzara nahi nituela bideratu. Erronka handia izan zen denontzako, gainera nire anai-arrebek ez zidaten sekula oztoporik jarri izan, eurak lanean zihardutenean ni ikasten egoteagatik, eta beti eskertuko diet.

Eta bideari ekin zenion...

Valladoliden sei urte egin nituen (lehenengo urtean dena ez nuelako atera) eta ondoren Bartzelonara pediatria espezializazioa egitera. Han beste hiru urte egin ondoren Iruñara abiatu nintzen hematologia egitera, bi titulu horiek edukita errazago zitzaidalako osasungintza publikoan sartzea. Garai haietan argi neukan ospitalean lan egin nahi nuela, eta ez kontsulta pribatuan.

Miranda de Ebron ekin nion hematologo lanari eta bertako ospitaleko laborategia martxan jarri nuen. Beranduxeago Donostia eta Bilborako lan plazak atera ziren eta eskatu ondoren Donostian egokitu zitzaidan eta 33 urte eman ditut Donostiako Errezidentzian, jublatu arte.

Osasungintzan emandako aldaketak handiak izan dira...

Medikuntzan etengabekoak dira aldaketak eta horietako asko hematologian. Guk ez dugu ikerketa lanik egiten baina egunean gaude horretan ari direnekin. Anemiak, leuzemiak, minbiziak eta antzeko gaisotasunak dira guk tratatzen ditugunak. Batzuk arinak eta larriak besteak.

BERISTAIN

DENDA LURRINDEGIA ESTANKOA

943 60 35 44

hitza

herriaren informazioa
herriaren hizkuntzan
herriaren zerbitzuan

Denetik ikustea eta denekin bizitzea egokitzen...

Egoerak ez dira samurrak izaten ez pazientearen-
tzat, ez familiarentzat ez eta guretzat ere. Horretara-
ko prestatu arren, kasu batzutan diagnostikoa barne-
ratzea gogorra egiten zaigu guri ere... Dena ondo joa-
ten denean denona izaten da poza baina alderantziz
ere gertatzen da eta guztiok nahigabetzen gaitu
heriotzak. Berri txarrak ematera ez zara sekula ohi-
tzen baina bizitzak aurrera egin behar du, eta zorio-
nez gero eta gehiago da aurrera egiten dena.

Emakume mediku gutxi garai haietan...

Orokorrean eta zenbait sailetan, bai, traumatologia,
kirurgia... baina pediatrian betidanik emakumea ikusi
da eta beste horrenbeste hematologian.

Euskararen kontua nola bizi izan duzu...

Ni hasi nintzenean erdara zen nagusi eta akordatzen
naiz zenbait jende izugarritzko poza hartzen zutela
euskaraz egiten nielako. Batez ere adineko jendeak.
Nik lehenengo agurra euskaraz egiten nien eta zerua
irekitzen zitzaiera ematen zuen. Orduan gutxi ginen
euskaldunak. Gaur esango nuke erdiak baino gehia-
gok egiten dutela euskaraz.

Eta jubilatu ondoren aspertzeko denborarik ez...

Ez horixe. Mendizalea naiz baina ezin dut mendira
joan belauna izorratuta dudalako; familia handia gara
eta beti dago zeini lagundu, batez ere mediku kon-
sultetara joan beharra dagoenean... Gutxienez aste-
an behin etortzen naiz Mutrikura. Kuadrila ere Mutri-
kun daukat (uste dut adoptatu nautela dagoeneko),
eta beti dago zer ospatu, bai familian eta lagunartean.
Musika zalea ere banaiz eta jarraitzen dut Osakide-
tzako koruan kantatzen, Kantakidetzan. Jostea
ere gustuko dut eta horretan ere aritzen naiz,
(egun bilobatxoaren arropak konpontzea tokatu
zait eta gustu handiz egiten dut). Tarteka ere lan-
kide ohiekin batzen naiz, Donostiako kuadrilare-
kin ere...

Gustuko lanean aritu izan zara...

Hala izan da. Bokaziozko lana izan da nirea.
Pozten naiz izeba Benitari kasu egin izana.
Esanda bezala, nire aitak farmazia ikastea
nahi zuen eta nik medikuntza. Gure kontu
honen berri esan nionean izebari hark esan

zidan ez egiteko kasurik aitari eta nik benetan nahi
nuena egiteko, arrazoia zuen orduan ere. Gure aitak
sekula ez zidan esan harro zegoela nirekin baina
Patxi Txurrukari esaten omen zion "eta ez dizu esan-
go, burura igoko zaizula uste du-eta" esaten zidan
Patxik. Bere bizitzako azken zortzi urteak, Donostian
pasa zituen nirekin, asteburuetan beste senide denak
etortzen ziren eta pozik bizi izan zela uste dut, denok
ahalegindu ginen behintzat.

Mediku estatus horren presioa bizi izan duzu...

Bai baina ni hortik kanpo ibili izan naiz. Beti mugitu
izan naiz bi munduren artean ospitalean ere ez naiz
sekula mediku estatus horren barruan egon beste
bizitza neukalako. Han Egurbide doktorea izan naiz
pazientearen aurrean baina nire lankideekin Izaskun
izan naiz, ospitaletik kanpo
bezala. Lantaldean
aritu izan naiz beti
horretan sinistu
izan duda-
lako.

**KALBAIXO
JATETXEA**

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

MUTRIKUKO TANATORIOA

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Talaixerua, ondarrutarrak eta balantxorixak

Talaixa ingurua

Mutrikuko udal artxiboko auzi edo *pleito* baten berri emango degu gaur. Azalduko degunak 220 urte daukazen arren, atzo goizekua dirudi.

1794ko martxuaren 31n Ondarruko bi arrantzale Mutrikuko portura aillegatu ziran, oso hasarre. Julian de Churruca zauan orduan alkate. Alkatiari azaldu zixuen Debako abratik Ondarruruntz zijuazela beuren txalopan, Mutrikuko Talaixa parian zozela, lihorretik Antonio de Yturrirok trabuko batekin tirua bota zixuela.

Bixaramunian, Mutrikuko alguazillak, Antonio de Larrañagak, udal kartzelan sartu zoan Yturriro. Alko-leako Talaixako etxetxuan *–en la casilla de la Talaya–* gordetako trabukua hartu eta Juan Baupista de Andonaegui eskribauari eman zion.

Kartzelan, deklaraziua hartu zixuen Antonio de Yturriro. 31 urteko talaixeruak azaldu zoan Manuel de Onsalorekin batera zauala haura gertatu zanian. Talaixa azpizan Ondarruko txalopa bat ikusi zoala nahiko hurre *–a distancia de medio tiro de perdigón de la orilla–*, pixka bat bajatu eta handik tripulaziokuei eskatu zixuela txillixoka paraje hartatik urrutiratzeko, bi aldiz eskatu ere. Bere esanetan, beti ibiltzen zakozen zirikatzan, *siempre le estaban provocando*. Itsaso zabale-ra juaten ez ziranez, ondarrutar harek uxatu nahixan, haitzetan zozen bi itsas txoriri apuntatzen hasi zan, *dirigió la puntería a dos pajaros de mar, que se llaman valenchoris*. Txalopakuek eurei apuntatzen zaualakuan, esan zixuen ausartzen bazan, tirua botatzeko... Yturrirok tirua bota zoala baiña txalopatik 8 edo 10 oiñetara (2,5 metro inguru) jausi zala, eta ez zixuela kalterik eragin, ez ontzixai, ez tripulaziokuei. Talaixeruak aitortu zoan trabuko haura egun batzuk lehena-gotik zaukala kargauta itsas txorixei tiro egitxeko. *“Para tirar dhas aves, u otras de tamaño que se presentasen por ser dho sitio de la Talaya concurrido de ellas, y hallarse muchas veces ocioso en su destino de talaje-ro”*.

Hori irakurritxa, beste batzuen artian, hiru galdera honek bururatzen zakuz: *Lehelengua*, bi lagun Talai-xan zer dala-ta? Bi talaixero zozen ala? *Bigarrena*, talai-xero batek zetako bihar zoan trabukua? *Hirugarrena*, “Valenchori” izeneko txorixei tiroka? Ze txori ziran horrek? 1794ko gertaeraren berri eman ahala juango gera hiru galderak horrek argitzen.

Apirillaren bixan eta hiruan Ondarruko txalopako tripulaziua osatzen zeuen 15 arrantzaliei hartu zixuen deklaraziua. Zaharrenetik gaztienera: Andres de Aramaio (64 urte), Antonio de Sasturri (52 urte), Domingo de Celaya (43 urte), Pedro de Santizo (35 urte), Martin de Achurre (34 urte), Phelipe de Baqueriza (31 urte), Martin de Bengoechea (28 urte), Agustin de Aranzamendi (25 urte), Francisco Xavier de Arcocha (21 urte), Agustin de Lete (20 urte), Jph Maria de Aranzamendi (19 urte), Juan Bta de Celaya (17 urte), Juan Baupista de Aguirre (14 urte), Joseph Maria de Yturriro (15 urte), Joseph Ygnacio de Achurre (11 urte).

Euren deklaraziuak irakurritxa jakin degu lauk baiño ez zakixela siñatzen. Antonio de Sasturri, 52 urteko patroia, izan zen lehelengua deklaratzan. Azaldu zoan batere motiborik gabe, Yturrirok talaixaren azpitxik botatako tirua *–les disparó un trabucazo con dos balas–* euren txalopatik hurre samarrera aillegatu zala, *a 2 varas y media o tres de la lancha*. Trabukua berriz kargatzen zoala ikusitxa, ondarrutarrak bildurrak aidian, ihes egin zeuen arraunei gogor eraginda, *apretaron a correr a toda fuerza de remo*. Mutrikura portura juan ziran zuzenian, Alkatiaren aurrian kejatzeraz.

Patroiaren ostean, banan-banan, beste 14 arrantzaliek azaldu zeuen gertatutakua.

Tirua txalopatik ze distantziatara jausi zan galdetu zixuenian, patroiak bi kana (‘vara’) eta erdi esan bazoan ere, beste batzuek lau kana aitxatu zeuen, eta egon zan sei kana eta erdi erantzun zoanik.

Trabukua kargatzen ikusi zeuenian, esan zixuena ekarri zeuen gogora: ezetz tirua bota! (*que tirase si quería*,

pero que no tiraría, diciendo así: tira, tira). Azaldu zeuen hiru aldiz ahalegin-du zala trabukua kargatzen baiña huts egin eta laugarrenian baiño ez zoala lortu tirua botatzia.

Zenbat talaixero?

Apirillaren 14an Manuel de Onsalok deklaratu zoan. Talaixan zauan Antonio de Yturriorekin batera “zorioneko” martxuaren 31n. Azaldu zoan bere txalopako tripulaziokuen (Miguel de Osa zaukana patro) enkarguz jua zala Talaixara handik txalopakuei arrantza egitzen laguntzeko: *con el fin de observar los rojos de anchova para facilitar su pesca a dicha gente por medio de señales o avisos*. Yturriok bere deklarazian esandakuen bidetik, azaldu zoan Debako Abratik *–viniendo de la Habra de Deva–* zatorren txalopia *–lanchar sardina–* Talaixa parian gelditxu zala. Yturriok abixua eman zixuela lihorretik urrutiratzeko, baiña hori bai, tirua balantxorixei bota zixuela ez txalopakuei (*puso la escopeta en puntería hacia dos pájaros*).

Dokumentuak argitzen digu Antonio de Yturrioren lana batez ere etsaiken ontzixak bistautakuan abisua ematia zala, *habiendo recelo de embarcación enemiga que hera el cuidado que tenía p^a poner señas habiendo alguna a la vista*.

Beraz, Onsalok bere txalopakuei laguntzen zauan Talaixan, gorrixak *–arrain sardak–* noiz agertuko; Yturriok berriz, etsaiken zain zauan (batez ere frantsesak izango ziran).

Apirillaren 14an bertan, Antonio de Azuola eta Lorenzo de Amuchastegui erremendarixei *–maestros herreiros–* agindu zixuen Yturriok tirua botatzeko erabillitxako trabukua neurrixak eta kalibriaren berri emateko. “dijeron que la citada arma es un trabuco con su caja de nogal a la española; que el cañón es antiguo [...] que la caja, llave y todo el aparejo es nuevo [...], la puntería también de latón y la vaqueta de roble”.

Gero, Antonio de Yturrioren ondasunak enbargatu nahi izan zitxuen baiña bere andriak azaldu zoan ez zeukala ezelako ondasunik.

Trabukua zetako?

Apirillaren 30ean berriz ere deklaraziua hartu zixuen Yturriok. Azaldu zoan amugillia zala lanbidez. Baiña etsaiken itsasontziak bistatzeko zauala orduan Talaixan. Galdetu zixuenian nundik atera zoan fusil edo trabuko haura, azaldu zoan urte hartan bertan egin zixuela Eibarren kajia eta giltzia, Mutrikuko udalak agindua eman zolako ahalik eta mutrikuar gehixenek

Balantxorixak

fusilla edo eskopetia egitzeko, *a causa de la presente guerra con la Francia*. Kaiñoia berriz, zaharra zala esplikatu zoan, lehenagotik etxian zaukana.

Galdetu zixuen zetarako zaukan fusilla Talaixan, eta erantzun zoan itsasoko txori haundixei botatzeko, denboria pasatzarren; *muchas veces sin saber en que pasar el tiempo, viendo que andavan muchas aves grandes para tirarles de quando en quando*. Aurrerago zehazten deu dibertsio hutsagaitxik egitzen zoala: *...y alguna vez que otra, se dibertia en tirar a valenchoris u otras aves grandes*.

Maiatzaren 19an, Antonio de Yturriok Mutrikuko kartzelan hillebete eta erdi luze eman eta gero, epaia edo sententzia etorri zan; 10 dukateko isuna jarri zixuen, baitxa auziak eragindako gastu guztiak ordaindu biherra ere. Trabukua ere kendu zixuen.

“Valenchori” izeneko txorixa

Gaur egunera arte salto eginda, onartu bihar degu Mutrikuko maiñel zaharrek ondo baiño hobeto dakiela itsasokuen berri. Horregaitxik, itsaso inguruan bizi diran txorixen izenak ere —zela ez ba!— ondotxo ezagutzen ditzue.

Bada txori haundi beltz bat, Mutrikun bi izen dakazena: baserritxar batzuek *sakillua* esaten dixue, eta maiñelek berriz, *balantxorixa*. Euskera batuan *ubarroia* esaten zako itsas ertzeko haitzetan tarte luzia egitzen doan txori horri. *Sakillo* izena beste herri batzuetan ere erabiltzen da. Egia esan, ez da beti *ubarroia* aitxatzeko erabiltzen, baiña tira. Badirudi *sakillo* (zakilo?) izenak, zela edo hala, loturia daukala *potorro* txori-izen xelebriarekin. Bigarren txori horri Mutrikun *kotorra* esaten dixau.

Baiña, *balantxori* izena Mutrikun baiño ez det entzun; lehelengoz entzun noanian pentsatu noan izen berri samarra zala, hori 1794ko dokumentua topatu eta *valenchori* irakurri arte.

Josu Larrañaga Arrieta

BASERRITARREN ELKARTEKO KIDEAK KEZKATURIK

Aldundiak Gipuzkoako basoak zaindu, hobetu eta ugaritzeko egin dituen zenbait aldaketen aurrean, Mutrikuko baserritarren elkarteko kideak beraien kezka eta ezadostasuna azaldu digute. Elkarteko ordezkaria den Oier Agirreza-balak eman dizkigu azalpenak.

Aldundiak Gipuzkoako basoak zaindu, hobetu eta ugaritzeko laguntza lerroetan zenbait aldaketa egin ditu natura babesteko eta bertako landaredia sustatzeko helburuarekin. Jarduera ildo bat ezartzen da baso autoktonoak sustatzeko eta Intsinis pinu espezieko zuhaitzi zahartuek ekar dezaketen gaitasunen eta plagen arrisku fitosanitarioa deuseztatzeko. Ildo horren bidez Intsinis pinudi zaharren mozketa, oin moztuak kentzea eta ondorengo baso autoktonoaren birsorkuntza diruz lagunduko da. Hazkunde azkarreko espezieak sartuz gero, egin-dako inbertsio gastu guztien % 20 lagunduko da. Sartutako espezieak hazkunde ertaineko autokto-

noak izanez gero, % 45 lagunduko da. Sartutako espezieak hazkunde ertaineko bertakoak direnean, aldiz, diru laguntza % 90ekoa izan daiteke eta hazkunde geldokoak izanez gero, % 100era irits daiteke.

Horiek dira Aldundiak egin dituen zenbait aldaketa, informaziorik bai?

Urriaren 22an, Azpeitian, Diputazioaren eskutik eskaini zen hitzaldian izan nintzen. Bertan, Jon Peli Uriguen Berrikuntzako, Landa Garapeneko eta Turismoako diputatua eta Roke Akizu Mendi eta Natura Ingurune zuzendaria izan ziren. Eman zuten azalpenekin pozik, baina aldi berean kezkatu atera nintzen.

Horrez gain, urriaren 10ean, MUBAE-ren eskutik, hitzaldi informatiboa antolatu genuen, Mutrikun bertan; Xabier Iraola ENBA sindikatuko koordinatzailea eta bertako partaidea den Jon Arruti etorri zitzaizkigun egoera azaltzera. Bestalde, azken berri moduan, udaletxetik jaso dugun informazioak dio: azaroaren 22an, larunbata, II. Basogintza jardunaldia egingo dela Igorreko kultur etxean.

Aldaketa horien aurrean zer?

Ondo iruditzen zait hemengo zuhaitzei subentzioak gehitzea eta ahalik eta laguntza handiena ematea.

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

Gure kasuan, baditugu baso sail batzuk; bertan, hogeita bost urteko gaztainak, ehun urte baino gehiago dituzten haritzak, artadiak eta abar ditugu, guztira hamar hektarea inguru. Horiek talatzeko edo ebakitzeko baimenik izango al genuke? Baiezkoa balitz, erosleak bilatu beharko genituzke, eta botatzerik ez balego zer laguntasun izango genuke? Berriz landatzen hasteko zerbaiten poza edo animoa beharko genuke! Nork ziurtatzen digu orain landatu eta etorkizunean horiek mozteko aukera izango dugunik?

Horrela jarraituz gero, ez dakit gogorik edukiko dugun.

Etorkizuna...

Gauza guztietan bezala etorkizuna gaitza ikusten dut. Landareak sartu, zaindu, garbi mantendu eta kontribuzioa edo zergak ordaintzen ditugu. Etorkizunari begira, aurrean aipatu ditudan baldintza guztiak bete eta, horrela jarraitu behar al dugu? Lan mordoxka egin eta irabazirik gabe?

Gure basoak berde eta dotore ikustea zer atsegina den, baina bizi ere egin behar dugu.

Aldaketa gehiago ere badaude, ezta?

Bai, hala da. Lurra eskuz eta sua erabili gabe prestatzen bada, diru laguntza handitu daiteke ohiko portzentajeen gainean. Bestalde, ez dute laguntzarik izango % 50 baino aldapa handiagoa duten sailtako hazkunde azkarreko landaketek, ezta babestutako natura guneetan autoktonoak ez diren espeziekin egindako landaketek ere. Gauza bera gertatzen da erreka eta urtegien zorpeko guneetan autoktonoak ez diren espeziekin egindako landaketetan, horiek ere ez baitute laguntzarik jasoko. Bestalde, hirukoiztu egin dira bertako baso berriak babesteko jartzen diren itxiturak egiteko laguntzak.

Beraz, zer eskatzen diozue Aldundiari?

Ondo iruditzen zait hemengo zuhaitzak indartzeko diru laguntzak jartzea edo indartzea, baina orain arte pinuarentzat edo eukaliptoarentzat izan ditugun laguntzak, gutxienez zeuden moduan mantentzea eskatuko nieke. Kontutan izan behar dute orain arte baserriaren bizi-iraupenean hazkunde azkarreko zuhaitzek izan duten garrantzia. Hori da aldundiari eskatuko niokeena.

txirritxa
.com

**SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA
AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAKI!**

Tel. 946 832 600

Gardotza Industriedea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia

www.pikua.es

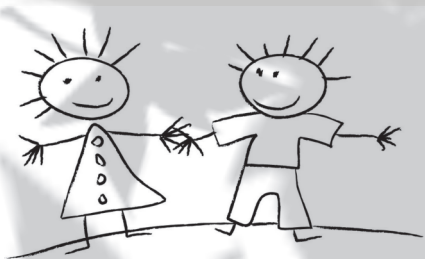
**eguneroko
menua**

**JATETXEA
LANDETxea**
apartamenduak
bezeroentzako
aparkalekua

**berezitasuna
txerri txikia**
(enkarguz erreta, edo frijitua)

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

GABA BELTZA TXANTXANGORRIKIN

Kaixo guztioi! Gaba Beltza ere joan zaigu dagoe-neko, iritsi dira azaroa, euria eta hotza. Txantxangorri, aurreko alean esan bezala, ospatu genuen Gaba Beltza, eta nola gainera!

Lehen Hezkuntzako ekintzan, lortu zen espero zena, Gaba Beltzaren oinarri dena: beldurtzea. Aurren, pelikula bat ikusten hasi, eta pelikularen amaieran azaldutako pertsonaia Zabileko korridoreetatik azaldu zen bere lagunekin: Zabel, 50. hamarkadako monjek zuzendutako umezurztegi bihurtu zen.

Umezurztegian giltzapetuta geundela eta irteteko Sor Miren monja aurkitu behar genuela esan zigun pelikulako monjak. Horretarako, Zabileko beste lekuetan zeuden gainontzeko pertsonaiei galdetu behar genien: komuneko umea, ikasgelako haurrak eta monja irakaslea, medikua... Pertsonaia guztiei galdetu eta gero, azkenean iritsi ginen Sor Mirenengana!

Sor Mirenek, bere umea besoan zeramala, Erdiko

Kaletik Sotora gidatu gintuen. Bertan, fraile zuzendariak ezingo ginela handik irten esan zigun eta gela handi batean, pertsonaia guztiak zeuden otoitz egiten kandelaz betetako gela ilun-ilun batean. Azkenean, korrika hasi eta ihes egitea lortu genuen. Eskerrak! Batek jakin zer gertatuko litekeen ihes egitea lortu izan ez bagenu.

Beste alde batetik, Haur Hezkuntzako ekintza ere izan genuen. Honako honetan, sorgin batek gidaturik altxorra bilatu behar genuen. Horretarako, kalabaza baten zatiak aurkitu behar genituen eta zatiak elkarri batuz kalabaza handi bat osatu.

Esan beharra daukagu ez genuela horrenbeste jende etortzea espero. Ume pilo bat etorri zineten, eta batzuk beste batzuk baino gehiago beldurtu, baina Gaba Beltza behar bezala ospatuta geratu zen zalantzarik ez daukagu. Eskerrik asko bertara gerturatu zineten guztioi!

Gaba Beltzeko ekintza ederra izan zen gero, baina ez pentsa gehiago geratzen ez direnik. Azaroan ere ekintza berri batekin etorriko gara, epea hurbildu ahala ekintzaren ordua eta tokia jakinaraziko dizkizuegu. Bitartean, ondo pasa eta asko ikasi!

Txantxangorri Aisialdi Taldea

ixasexualitateeskola@gmail.com

Hezkuntza

ZELOAK

Momentu batzuetan zeloak sentitzen hasten naiz edo-zeinekiko eta nire histeria atakeak, bikoteak ordaintzen ditu. Zer egin dezaket zelorik ez sentitzeko?

Ezer gutxi egin dezakezu egia esan. Zeloak, bizi dugun maita-bideen beste aldea dira. Hor egongo dira beti, eta asko jota hauek ulertzen ikasi genezake, esperientzia hauetatik zerbait positiboa eraikitzen saiatzeko.

Zeloak ulertzeko, hondoko definizioak lagunduko digula uste dut:

Zeloak, besteagandik espero bezala baloratua ez sentitzean, gure autoestimua jaitzierak sortzen digun ezinegon egoerak dira.

Harremanek beti esperantzak sortzen dituzte. Izenak jarritz, aurredefinitu egiten ditugu beste pertsonen gurekin izan beharreko jarrerak. Lagunak, laguna denez, lagundu beharko nau, gurasoak guraso direnez, zaindu beharko naute, bikoteak, nire bikote delako, falta zaizkidan hutsuneak beteko eta laztanduko dizkit...

Eta danba! errealtatearen kontra jotzen dugu: Besteak ez daude beti hor gure nahiei erantzuteko. Beraien lehentasunak dituzte eta ez dute beti guk espero dugunarekin bat egiten.

Orduan, gaizki sentitzen gara. Besteak egindako ekintzaren baten zentratzen dugu arrazoia (beste batekin oheratzea, lagunekin geratzea berriz ere zure planak galdetu gabe, zure aurrean beste bat desiraz begiratzea, zurekin adeitsua izateko egiten ez duen ahalegina beste batekin egiten ikustea...), baina egia esan, ekintzak berak berdin dio. Zeloak sortzen duten min hori, ekintzatik baino, gure barnean gertatzen den ondoko prozesutik bai dator.

Guk beragandik zerbait espero dugu (adostu dugulako, imaginatu dugulako, beti horrela izan delako...). Bere jarrera batek ordea, erratu egin garela esaten digu. Guk egindako aurreikuspenak ez direla zertan zuzenak izan. Eta horrek sortzen digu ezinegon. Norbere aurreikuspenak zalantzan jartzen direnean, harreman guztia zalantzan jartzen delako. Jada ez dakigu zer espero dezakegun eta zer ez. Ez dakigu harremana proiektatzen. Eta galdera hau nabarmentzen da: erratu egin naiz beragandik espero nuenagatik?

Puntu honetan bi era behintzat badaude jokatzeko;

ZELOAK ETA BER-EZAGUTZA

Zeloek bestea proiektatzeko perspektiba berri bat eman ahal digute. Bestea ber-ezagutzeko aukera bat. Jada ez badu erantzuten guk espero genuen bezala, onartu dezakegu zerbait (nor bait) berria daukagula begien aurrean. Eta bai, aurkitzen dugun hori ez gusatzearen arriskua daukagu.

Baina baita ezagututako aurpegi berriari esker, berriz zoro maitemintzearena ere. Askotan distantzia berriak baitira, bestea berriz maitatzen jarraitzeko era bakarra.

ZELOAK ETA POSESIBOTASUNA

Bestea guretzat oso garrantzitsua denez, askotan ezin izaten dugu berataz egindako ideia existitzen ez dela onartu. Eta gure ziurtasun eza handituz doanez, zerbait berrira moldatzeko gaitasuna oso murriztuta izaten dugu.

Orduan, bere kontrako amorrua sortzen zaigu defentsa bakar bezala. Geure buruari erantzunez: "Ez. Ni ondo nabil, bera da ez duena ongi erantzun. Egin beharko lukeena ahaztu du eta bera dabil arduragabe." Momentu honetan galduta gaude. Bestearen desirak onartzen ez baditugu, besteak guri kasu egitearen antzerkia egin dezakeelako, baina gugandik urrunago sentituko da.

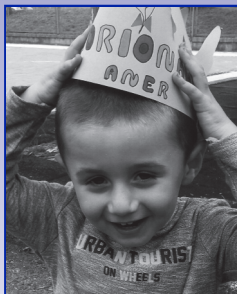
NAHIKO GENUKE

Ber-ezagutzaren erara jokatzeko jakin guztiok. Eta gure autoestimua zulo sakonak izateko beldurrik ez izatea, eta posezioaren jarrera antzinako gauza dela onartzea... edo hirugarren aukera honetan, zure formula majikoa agertzea.

Baina oraingoz probatzen jarraitu beharko da.

Animo eta zorte on aurkikuntzekin!

ANER

Zorionak txapel-
dun irailaren 23an
3 urte handi bete
zenituelako. Muxu
asko familiaren
partez, batez ere,
aitak eta amak.
Maite zaitugu.

MIHAELA

Zorionak azaroa-
ren 21ean 8 urte
egin dituzulako.
Muxu handi bat
Bergara, Ondarru
eta Mutrikuko
familiaren partez.

URITZE

Zorionak eta
matxo haundi bat
etxeko guztion
izenean, ondo
ondo pasatu zure
eguna.

AIUR

Zorionak Aiur 7
urte handi egin
dituzulako, etxeko
danon izenian eta
muxu potoloak
Anddek eta Xuba-
nek.

MIKEL

Zorionak! Azaroaren
20an urteak beteko
dituzu ta! Ondo pasa
zure urtebetetze
eguna. Zorionak eta
muxu pila famili guz-
tiaren partez.

IZARO eta ARATZ

Bikote-mikote, zorionak! Lagunekin gus-
tora ospatu al zenuten? Ba badakizue,
lan asko egin eta jarraitu beti bezalako
txinpartak izaten.

IREA

Zorionak azaroa-
ren 7an. Etxeko
danak eta bereziki
Unairek. Segi
horrela.

ITZIAR

Zorionak eta
matxo handiak
familixa guztion
izenian.

ALBERTO

Zorionak osabal!
besarkada handi
bat Mutrikutik.
Segi padelean
gogor, txapeldun!

ALEN

Zorionak 5. urte-
betetzean gure
etxeko Rayo Mac-
queen-i. Musu
handi bat aita,
Amaia, June, Arai
eta etxeko guztien
partez!

ARATZ

Ongi etorri! Eta
zorionak aitari eta
amari. Badakizue,
animatzen eta
sokari tiraka ibil-
tzen garen guz-
tione partetik.

ARATZ

11 urte? hau duk
hau poza! Zorio-
nak morroxko!
Ondo pasa. Matxo
haundi bat etxeko
danen partez.

MILA

Zorionak ama!
matxe matxe
etxeak.

13 urte

KALAPUTXI

Zorionak! Aspal-
dian oztoporik eta
zaplastekorik falta
ez zaizkizun
arren... batzuk
behintzat, maite
zaitugu!

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
31 postakutxa
20820 DEBA

Tel. eta faxa: 943 192 249
Mob. 629 639 685
629 641 940

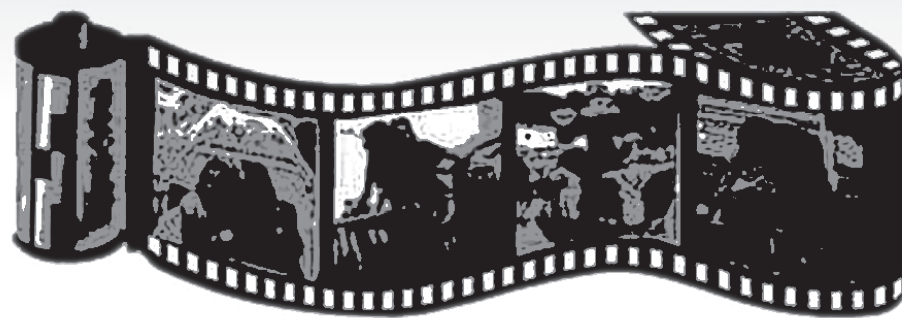
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

1960-65 urte inguruan SAN TOMAS EGUNA

Ezkerretik-eskuinera: Ebaristo Agirre, Jose Zubizarreta, Jose Angel Zubizarreta eta Rufino Agirre, Kurpitxa baserrikoak.

Informazioa Gregorio Zubizarretak emanda eta argazkia Marije Ituarte, Isasikoak utzitxa.

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ZAINTZAKO BOTIKAK

Gaueko 10ak arte

AZAROA

17tik 20ra Apraiz
 21etik 23ra Otxagabia
 24tik 27ra Zalduegi
 28tik 30era Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)

ABENDUA

1etik 4ra Otxagabia
 5etik 7ra Apraiz
 8tik 11ra Burgoa
 12tik 14ra Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)
 15etik 18ra Apraiz
 19tik 21era Otxagabia

Gaueko 10etatik aurrera
ELGOIBARREN
 (ikus 4. orrialdea)

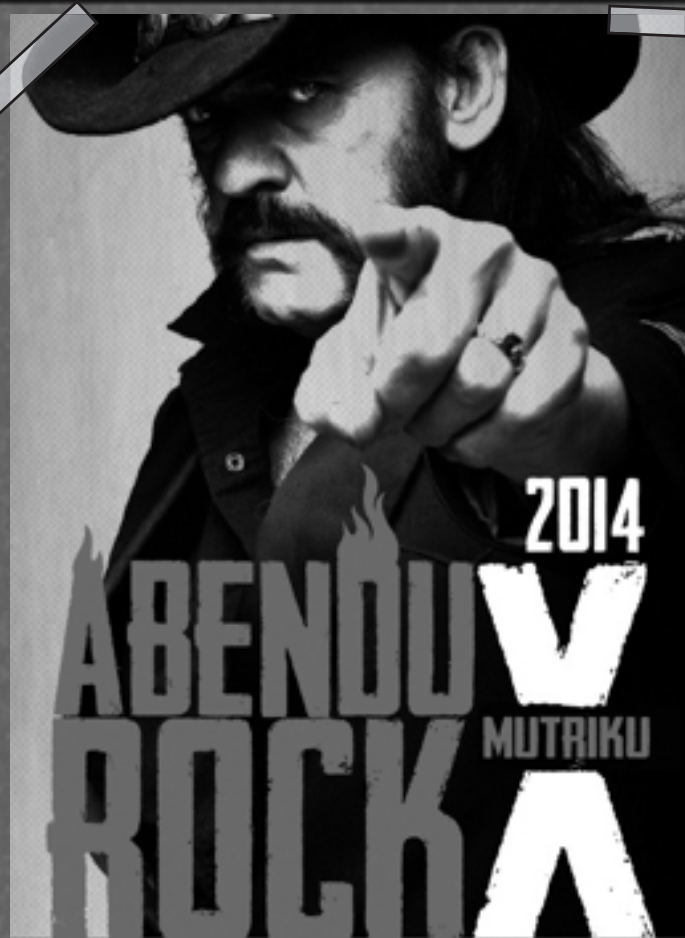
Azaroaren 22an,
 Santa Zezilia eguneko
 Mutrikuko Bandaren
Kontzertua, 13:00ean
 Zabel plazan

Azaroaren 26an,
Tous Cobayes?
Dokumentala Zabel
 kultur Etxean
 19:00etan,
 udalak antolatuta.

MENDI IRTEERA

ABENDUAK 14
 MUTRIKUKO
 INGURUETAN
 ZEHARKALDIA

1954 - 2014
60 urte

04 KOKEIN
 ABENDUAK 04 OSTEGUNA 20:30 ZABIEL
EMAROCK dokumentala
 ABENDUAK 04 OSTEGUNA 19:30 ZABIEL
JON IRAUNDEGIren argazki erakusketa
 ABENDUAK 04-05-06-07 ZABIEL

05 HIGHLIGHTS
 ABENDUAK 05 OSTIRALA 22:30 ZUBIARAM

07 TRISTAN CROWLEY
 ABENDUAK 07 IGANDEA 19:00 ZUBIXA

12 JON GURRUTXAGA
 ABENDUAK 12 OSTIRALA 22:30 GOTTIBEHERA

19 LURRA
 ABENDUAK 19 OSTIRALA 22:30 TXALAPARTA

20 MRK ROCK GAUA
 ABENDUAK 20 LARUNBATA 22:30 GAZTETXIA

26 THE BRUTAL
 ABENDUAK 26 OSTIRALA 22:30 GAZTETXIA

Igualatorioarekin
eta
Osakidetzarekin
lan egiten
dugu

Audioprotesista
egunero dago
zentroan

Audiometriak
doain

Optika Vitoria
OPTIKA -- AUDIFONOAK

Iparkale 1 - Ondarroa
Tel. 946 134 138
mvitoria@cnoo.es
www.optikavitoria.com

... bestela datozen penai
ez diet surik bota nahi
ni hiltzen naizen gauean behintzat
egizue lo lasai.

**Eskerrik asko
hurbilean egon
zareten guztioi**

MUTRIKUN

AN

TZEZ

KANZ

BAT

2014

AZARAREN 15 ETIK
ABENDUAREN 19 RA

www.mutrikukoudala.net

ZABIEL KULTUR Etxean

AZAROA

15

zapatua

19:00,
Inazio Tolosa eta
Ramon Agirre:**KOKA-KOLA ETA BAREA**

sarrera: 3 euro

16

domeka

19:00,

ADUR taldea:

KONTAKATILLU

> familia guztiarentzat

sarrera doan

23

domeka

19:00,

GOIZEKO IZARRA taldea:

TITIRINAHASTE 2014

sarrera doan

28

barikua

20:00,

AKELARRE antzerki taldea:

ILEAPAINDEGIA

(Kolonkinatxoak)

HILDAKOA TXABOLAN

(Akelarre)

sarrera doan

ABENDUA

16

martitzena

10:00etatik aurrera,

> ikasleentzako

emanaldi berezia

AKELARRE antzerki taldea:

NON DAGO FESTA?

(Iratxoak)

MODAKO TAILERRA

(Onenak)

GOIZ BAT OSTATUAN

(Karanbola)

sarrera doan

19

barikua

19:00etatik aurrera,

> denentzat

AKELARRE antzerki taldea:

NON DAGO FESTA?

(Iratxoak)

MODAKO TAILERRA

(Onenak)

GOIZ BAT OSTATUAN

(Karanbola)

sarrera doan

Mutrikuko Udala